

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-III - tel. 62-
Uprava: Trst, ul. S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni
računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto VI. - Štev. 18

Trst - Gorica 2. maja 1952

Izhaja vsak petek

Onemogočen razgovor?

Demokratsko generalštabno glasilo VITA NUOVA je objavilo v svoji številki z dne 26. aprila na prvi strani vodni članek Guida Botterija pod naslovom »Siamo soli a difendere mons. Stepinac« (»Samo mi branimo nadškofa Stepinca«). Članek je oster napad na Slovensko demokratsko zvezo, kateri zamere, ker je na teh volitvah omogočila sestavo enotnih list v slovenskih okoliških občinah, in ji očita, da hodi po poti liberalnega nacionalizma (najbrž zato, ker se zaveda dolžnosti do naroda in ker ne mara prepustiti okoliške občine kominformistom in Italijanom!), da se je povezala s komunisti (s čimer hoče pisec vplivati na katoliško usmerjene posameznike in jih pripraviti za njihove glasove prav tako kakor jih je pri prejšnjih volitvah) in da je prepredila sporazum med slovenskimi in italijanskimi katoličani, ki jih družijo ista vera in ki si obojestransko ta sporazum tudi žele.

Ze te glavne misli kažejo, kaj pes taceo molis. Toda v članku izveš še mnogo drugih zanimivih stvari. Pisec priznava Slovenski demokratski zvezi ne samo, da ni protiverska, temveč trdi, da je svojo katoliško usmerjenost še preveč poudarjala, in jo primerja z južnoitalijsko ljudsko stranko, ki prejema svoja navodila baje naravnost iz nadškofijske palače. Da niso hoteli s tem napraviti usluge kominformistom, ki trde, da daje sluparjema navodila sam tržaški škof? Če bi to bilo res, zakaj jih potem njegovo glasilo napada? Nadalje izveš v članku, da so na čelu Slovenske demokratske zveze sami »križni zemljiški posestniki, nekateri celo latifundisti. Tudi ta je debela, saj nismo na Siciliji ali Južni Italiji, katerih se šele sedaj neznani dotikajo prve agrarne reforme in kjer so orožniki v dnevnih konfliktih s kmeti, lačnimi zemlji!

Podobnih neslanosti je v članku še nekaj, toda najzanimivejša in najvažnejša je usekator trditve, da nosijo ti tako ocrnjeni, reakcionarni itd. voditelji Slovenske demokratske zveze krivdo, da ni prišlo do vzpostavitev s katoliškimi Italijani. Seveda bi se tudi ta razgovor moral vršiti s neantidini e operai slovenia, kajti kljub vsej svoji širokogrudnosti izgleda, da pisec nikakor ne more priznati, da bi imeli Slovenci tudi nekaj izobrazitvenstva in meščanstva. Vsaj v njegovem članku so to kvečjemu latifundistia ali pa resulta. Tudi to je zastopavanje, ki kaže, da govori predsednik še vedno niso izpuhteli iz glav, ki bi nam rade solile pamet. Zato so pač tudi prepovedali lastnikom tržaških dvoran, da bi jih dajali v najem Slovencem.

Toda tudi če bi tega ne bilo, gospod Botteri, kdo pa je vendar dolejš sploh pokazal, da je tak razgovor začen? Slovenska demokratska zveza in vse njeno članstvo ter somišljeniki bi radi videli, da izgine nezdružava narodnostna napetost, ki je v zadnjih letih zavlada v našem mestu, toda ne po naši, temveč po vaši, italijanski krivdi! In če hočemo biti točni, ne samo po krivdi zanesenjaku, temveč tudi po krivdi vladajoče stranke, torej demokratske stranke, ki nosi veliko odgovornost za javno politiko na našem ozemlju. Niti Slovenska demokratska zveza, niti naši sonarodnjaki teh predelov niso nikdar podžigali medsebojne mrznje, saj niso mogli imeti od nje nobene koristi. Pač pa je pri vsi velikosti takih, ki se, čeprav neoparčeno, strahovito boje za svoje pozicije... Naj bo to znano, da se zavedajo nezakonite posesti in zapostavljanja našega življa, ki so ga dejansko raztegnili delj in globlje kakor pa sam fašizem?

Verjetno boste rekli, da to ni res. Toda samo en primer. Pod fašizmom je bilo zastopavanje odkriti, o tem so govorili zakoni. Sedaj pa ni zakonskih določil, je prikriti in gre do zadnje koreninici! Pred to vojno ni nihče odrekal nekemu zaposlitve zato, ker je Slovenec. Sedaj so taki primeri na dnevnem redu! Če ima nekdo v-ice pri svojem imenu, naleti na anagrafskem uradu na vse mogoče težave. Tudi tu ste prekosili rajneka-ga Benita!

Dokler se te izhodišne točke in gledanja ne izpreme, si je težko predstavljati, kako naj bi izgledal tak razgovor med tukajšnjima narodnostima, pa čeprav bi nedvomno bil v obojestransko korist. Končno pa še kar se tiče nad-

ZA STO ALI PROTI NJEMU

Strnimo se proti vsem odkritim in prikritim nasprotnikom STO-ja!

Odkar je bilo leta 1947 ustanovljeno STO, ni borba proti našemu Svobodnemu ozemlju nikoli zavzela take napetosti kakor prav po zadnjih marčnih demonstracijah. Te demonstracije je znala Italija spretno napihiti in z njihovo pomočjo tako prepričati dve zapadni velesili o »strašnem razburjenju italijanskega prebivalstva zaradi Trsta, da so sklicale »zaradi pomirjenja duhove« londonsko konferenco treh, na kateri se razpravljalo o soudeležbi Italije pri upravi cone A.

Tržaško prebivalstvo italijanske in slovenske narodnosti, ki hoče gospodarski napredek Trsta ter lastno blagostanje, svobodo in prostost, ne pa hiranja in trpljenja pod Italijo, je bilo nad londonsko konferenco, sklicano v navzkrižju z mirovno pogodbo in na pritisk Italije, do skrajnosti razburjeno. Zato so italijanske in slovenske stranke, ki so za »spostovanje« mirovne pogodbe in za dokončno trajno ostvareitev STO-ja, poslale v London delegacije, da prikaže angleškim in ameriškim vladnim krogom na londonski konferenci ter mednarodni javnosti pravi položaj Trsta in STO-ja z zgodovinskega, političnega, narodnostnega, gospodarskega, delavskega in upravnega stališča; obenem pa da predloži vse one razloge, ki govorijo za brezpogojno ohranitev STO-ja in proti vsakršnemu sodelovanju, pod kateri koli obliko, italijanske vlade pri upravi STO-ja.

Tržaška delegacija je našla v Londonu velik del javnega mnenja in političnih osebnosti o Trstu krivo informiranega pod vplivom italijanske propagande. Toda z izvrstno uspešno konferenco londonskega in svetovnega tiska, z mnogovrstnimi sliki z vplivnimi politiki in parlamentarci vodečih političnih strank, z izčrpnimi dokumenti, raznimi poročili za angleško in ameriško delegacijo na londonski konferenci, je tržaška delegacija osvetlila in podčrtala vse argumente, ki govorijo za ohranitev STO-ja in proti pripustitvi Italije k upravi angloameriške cone.

Poročila o naši delegaciji in njenem delu v angleških, ameriških in francoskih listih, zlasti pa tudi

napadi nanjo s strani italijanskega časopisja so dovolj jasen dokaz, da ni tržaška delegacija v Londonu prodajala Trsta in STO-ja niti Italiji niti Jugoslaviji, kakor pišejo kominformistični listi, ki v napadnih na tržaško delegacijo ne zaostajajo niti za las za italijanskimi iredentističnimi glasili, ampak da je ona storila vse, kar je le bilo mogoče, da informira vladne kroge, politike in javno mnenje o pravem, resničnem položaju Trsta in o stremljenju tržaškega prebivalstva. Kako potreben in važen je bil za STO in za Trst prihod tržaške delegacije v London, nam priča dovolj interpelacija poslanca Ernesta Davisa na seji angleškega parlamenta doma 23. aprila in odgovor, ki ga je dal zunanji minister Anthony Eden o tržaški delegaciji in njenem poročilu.

V tej obrambi STO-ja se je znala Slovenska demokratska zveza z Slovensko krščansko socialno zve-

zo in s Skupino neodvisnih Slovencev ramo ob rami z italijansko stranko Blocco Triestino, čije predsednik je bil tudi načelnik tržaške delegacije v Londonu, ter s Fronte dell'Indipendenza in v zadnjem času tudi z Italijansko-slovensko ljudsko fronto, ki se je postavila na stališče ohranitve vsega STO-ja v smislu in obsegu mirovne pogodbe. Nismo se pa mogli znebiti na skupni obrambni fronti s stranko, ki sicer pravi, da je za STO, toda s svojimi dejanji dokazuje nasprotno. Pozivi njenih voditeljev na iredentiste, naj hitro delajo, ače nečesa spremeniti skozi in skozi Italijanskega Trsta v pokopališče Italijanov; skupen marčni štrajk z italijanskimi iredentisti, ki ga je ves svet smatral za štrajk v prilog vrtnice Trsta pod Italijo; glasovanja v tržaškem mestnem svetu, ko je šlo za vprašanje STO-ja, so dovolj zgovorni dokazi o razkrinkani dvoilni igri vidaljevcev glede Trsta!

Ali je s takimi strankami, ki so končno načelno odklonile vsako sodelovanje pri sedanjih volitvah s strankami, ki so za brezpogojno ohranitev STO-ja, mogoče misliti na res plodonosno skupno delovanje v obrambi življenjskih interesov tržaškega, zlasti pa slovenskega prebivalstva?

Če so se Slovenci, ki se bore za res za STO, v podeželskih občinah strnili v skupne liste, so to storili, ker zahteva danes od njih življenjski interes, da skupno nastopijo proti vsem, ki so odkrito ali prikrito proti STO-ju!

Zato naj se slovensko ljudstvo, ki želi res ohranitev in ostvareitev STO-ja, ne da begati od onih, ki hočejo po ovinkih spraviti Trst le STO pod Italijo in ki ne morejo preboleti udarca, ki ga je prizadel tržaška delegacija s svojim potovanjem v London vsem sovražnikom STO-ja.

Dr. JOS. AGNELETTO

1. maj, praznik svobode delavcev ali proslava njihovega suženjstva

Delavci vseh vrst in slojev pozdravljamo naš skupni praznik: PRVI MAJ!

V duhu demokratične svobode vseh delavcev izražamo željo, da se povsod v svetu odpravijo ovire, ki preprečujejo zблиžanje narodov in ljubezen med njimi!

Cudna stvar, te pošlavo 1. maja. Prvi maj naj bi bil proslava zmage delovnega sveta v dolgi dobi njegove emancipacije, dejansko pa je v mnogih deželah samo dobrodošel pohod za strahovalne in sprušavo proglašajoče govore: prvi maj naj bi bil praznik miru, v Sovjetski zvezi pa je — kot dokazujejo te številne časopisne kronike s fotografijami posnetki zadnjih let — samo prilika za parade vojaških legij in najmodernejših vojnih strojev na Rdečem trgu v Moskvi.

Ali je torej prvi maj vojni praznik? Za vsakega delavca dobre volje pač ta dan ne more biti druge-

ga kot praznik miru in upanja, dan, ko se govori o novih zmagah in pridobitvah, vendar le o tistih pridobitvah, ki jih je miroljubni delovni svet dosegel s svobodnim tekmoanjem v demokratičnih deželah, in to predvsem s svobodnim sindikalizmom, pač najvažnejšim sredstvom za uveljavljanje pravic delovnega razreda.

S svobodnim sindikalizmom so delavci dosegli svoje glavne pridobitve, med katerimi naj naštejemo le znižanje tedenskega delovnega urnika na 40 in v nekaterih vejah industrije celo na 35 ur in ustanovitev kolektivnih pogodb, ki jamčijo silami 20 držav, ki so zaveznice v boju, mnogo svojega časa. Potrebno zavezništva je ponovno poudaril v svojih pohvalah za junosti raznih edinic svojega poliglottnega poveljstva. »Storili so vse, kar lahko zahteva poveljnik od svojih vojakov, je izjavil.

Ridgway, ki je leta 1917 končal vojaško akademijo, je v prvi svetovni vojni imel začasno čin stolnika. V povojnih letih so vojne trudne Združene države zmanjšale svojo vojaško silo na najmanjšo mero in tako ni bilo prilike za kakšno izredno napredovanje takega izrednega vojaškega talenta, kot je Ridgway. V trenutkih odpoklica na Korejo je bil namestnik načelnika štaba uprave ameriške vojske.

General je prevzel svoje sedanje mesto vrhovnega zavezniškega poveljnika na Japonskem v težavni prehodni dobi, ko je Japonska kot še tehnično zasedena država začela postajati spet suverena. Naglo je pokazal svojo skrb za blaginjo japonskega naroda, obiskal je japonska mesta in vasi. Japonci so generala z njegovo ženo in triletnim sinčkom kmalu vzljubili.

Ceprav ima svoj glavni stan je v Tokiu, prihaja vrhovni poveljnik čisto na Korejo, kjer se na fronti posvetuje s svojimi poveljniki. Značilna za njegovo pojavlo na bojnem področju je ročna granata, ki visi z njegove desne rame.

General je trdno prepričan o pravilnosti in pravičnosti stvari Združenih narodov na Koreji. »Komunistične namene, ki hočejo zavojevati ves svet, mora zdaj sprejdati tudi slepec«, izjavlja. »Če bi se mi z našo močjo ne uprli vsakemu bodočemu napadu, bi s tem priznali, da so bile vse žrtve, ki jih je dala Amerika, odkar je neodvisna, brez haska.«

delavcu primerno mezdo, dopuste, socialno skrbstvo, zavarovanje itd. Glavno sredstvo za doseg vseh teh uspehov je bila stavka.

Proti cvetočemu sindikalizmu v zahodnem svetu pa stoji tista čudna oblika sindikalizma, ki je značilna za vse totalitarne režime, zlasti pa še za komunistične. Ti sindikati niso nič drugega kot državni organi, ki kontrolirajo politične in vse druge pojave med svojim članstvom in ki zatrejo vsak odklon od smernic, ki jih določa edina obstoječa stranka, ki je istovetna z državo.

Stavka je prepovedana, češ da je proti koristim »podržavljene produkcije«. Zato je izostanek od dela zločin, zamuda težak disciplinski prestop, nemogoče je svobodno menjanje dela in delovnega kraja. Posledica vsega tega je, da je velika masa delavcev v Sovjetski zvezi prisiljena delati za tako bedno mezdo, da je njihova življenjska raven daleko nižja kot v kateri koli drugi evropski državi. Da ne govorimo o tragičnem življenju tistih nesrečnih delavcev, ki so se znašli v proslulih sovjetskih ali drugih komunističnih »spoljševalnih« taboriščih.

Glede na vse te splošno znane stvari je pač brez koristi, da skuša propaganda v komunističnih deželah prikriti ali popačiti ta dejstva s hrupnimi vojaškimi paradami. Da se zadušiti taka težka resnica, pač ne zadošča zvok fanfar, težak korak vojaških množic in brnenje letal, ki preletavajo vojaške formacije, ki jih zberejo vsakega prvega maja na Rdečem trgu v Moskvi in na trgih prestolnic drugih komunističnih držav.

GENERAL MATHEW RIDGWAY Eisenhowerjev naslednik v Evropi

V zvezi z ugibanjem o nasledniku generala Eisenhowerja kot vrhovnega poveljnika zavezniških sil v Evropi je stopalo vedno bolj v ospredje tudi ime generala Mathewa Ridgwaya, enega od najodličnejših voditeljev v boju svobodnega sveta proti napadu, moža, ki je prav tako spreten v vojaških kot v mednarodnih vprašanjih.

Ridgway, vojak z dušo in telesom, poveljnik sil Združenih narodov na Koreji, ki ima zdaj 57 let, je prejel nešteto odlikovanj na bojišču. Med drugo svetovno vojno se je kot poveljnik ameriške 82. letalske divizije spustil s padalom skupaj s svojimi vojniki v Normandiji in igral važno vlogo v bojih za osvoboditev Francije. Kasneje je prevzel poveljstvo 18. letalskega zbora in se odlikoval v srednjih črtah bojev v Belgiji in Nemčiji.

V drugi svetovni vojni si je tudi pridobil prva izkustva v sodelovanju s četami drugih narodov. Pod njegovim poveljstvom so bile ob raznih prilikah čete škotske garde in angleški komandosi, ki so se borili z ramo ob rami z ameriški-

mi elitnimi četami. Po vojni je zavzemal Ridgway več visokih mest, med drugim je bil tudi ameriški zastopnik v vojaškem odboru Združenih narodov. Dogodki in decembru 1950 so ga pa naenkrat potisnili v žarišče svetovne pozornosti.

Na korejski fronti je doletela smrt generala Waltona Walkerja in tako so ostale čete Združenih narodov v svoji takratni stiski brez poveljnika kopnih sil. Treba je bilo hitro dobiti naslednika in vrhovno vodstvo ameriške vojske je določilo generala Ridgwaya za Walkerjevega naslednika. V nekaj urah

Jubilejna številka
ZARADI DVEH PRAZNIKOV (V PRETEKLEM IN TEM TEDNU), IZIDE JUBILEJNA ŠTEVILKA DEMOKRACIJE V POVEČANEM OBSEGU PRIHODNI TEDI!

»Matta« Ridgway pripravil svoje kovečke in odpoval v letalom iz Washingtona na Daljni vzhod.

Na Koreji je reorganiziral sile Združenih narodov, ki so se umikale pred napadom nadmočnih protivojnih kitajskih komunističnih sil. V nekaj tednih so Ridgwayevi možje zapodili nazaj komunistične paradiže.

Ko je v aprilu 1951 bil general Douglas Mac Arthur razrešen raznih svojih poveljstev na Daljnem vzhodu, je predsednik Truman imenoval za njegovega naslednika generala Ridgwaya. Sledeči dogodki so kmalu potrdili sloves novega vrhovnega poveljnika, in to ne samo kot vojaškega stratega, ampak tudi kot diplomata in upravnika.

Na Koreji je pokazal general svojo veliko razgledanost in hitro spoznal važnost soglasja med zavezniškimi silami, saj prebije med

Volilni znak Slovenske narodne liste

To je bil znak naših očetov
To je naš znak
Te ga bomo volili!

Zahvala predsedniku SDZ dr. Josipu Agnelettu

Po povratku dr. Josipa Agneletta iz Londona, kjer je v tržaški independentistični delegaciji zastopal SDZ, SKSZ in SNS, so se dne 24. aprila zbrali številni člani in somišljeniki v društveni dvorani v ulici Machiavelli 22, da prejmejo iz neposrednega vira poročilo o delu delegacije v Londonu.

Burno pozdravljen je nastopil dr. J. Agnelett in obširno poročal o svojem delu v Londonu v obrambo Svobodnega tržaškega ozemlja. S posebnim poudarkom se je zaustavil pri uspehi častniškarski konferenci, o kateri je Demokracija že parkrat poročala. Toplo odobravanje poslušalcev je dokazalo hvaležnost našega demokratičnega življa za predsednikovo neumorno delo v zelo važnem začetnem delu londonske konference.

Tajnik SDZ, prof. Ivan Rudolf, se je v imenu vsega članstva zahvalil predsedniku dr. J. Agnelettu za njegov trud v obrambi življenjskih koristi tržaških Slovencev in skrajno delikatnem trenutku njihove borbe.

Z glasovanjem za Slovensko narodno listo se bomo demokratični tržaški Slovenci najbolje oddolžili tudi njenemu nosilcu, dr. Josipu Agnelettu!

Komunistično oboroževanje

Avstrijski list Suedost Tagespost poroča, da oboroževanje v podložniških državah, Poljski, Romuniji, Bolgariji, Madžarski in Češkoslovaški s skupnim prebivalstvom 66 milijonov ljudi stalno narašča. Vse te države imajo sedaj pod orožjem 1.350.000 ljudi.

Od tega ima Poljska 300.000, Romunija 320.000, Češkoslovaška in Bolgarija vsaka po 240.000 in Madžarska 150.000 oboroženih mož. Konec leta 1951 je imela Romunija 12 pehotnih divizij, tri topniške divizije, dve tankovski in eno motorizirano divizijo, dve letalski skupini, tri radijske in tri protiletalske zbornice ter pet pionirskih polkov. Bolgarija ima že opremljeni dve topniški skupini in eno letalsko skupino ter dopolnjuje 16 pehotnih divizij. Bolgarska in romunska vojska sta močno motorizirani. Albanska vojska je sestavljena iz dveh motoriziranih in ene padobranske divizije.

Povečanje britanske trgovine z Jugoslavijo

Iz zadnjih statističnih podatkov o britanski zunanji trgovini, katere je objavilo britansko trgovinsko ministrstvo, je razvidno znatno povečanje britanske trgovine z Jugo-

slavijo. V januarju letošnjega leta je Velika Britanija uvozila iz Jugoslavije blaga v vrednosti 2.834.833 funtov sterlingov proti 1.117.243 v januarju 1951. Britanski izvoz v Jugoslavijo pa se je dvignil od 99.568 funtov sterlingov v januarju 1951 na 1.993.072 funtov sterlingov v januarju letošnjega leta.

Amariški petrolejski strokovnjak v Jugoslaviji

Na prošnjo jugoslovanske vlade bo prispeval v jugoslovanske petrolejski izvedenec ameriškega urada za rudnike, D.B. Tagliaferro, ki bo preučeval načine, kako bi bilo mogoče povečati jugoslovansko petrolejsko proizvodnjo. V Jugoslavijo bo prispeval po programu uprave tehnične pomoči Združenih narodov.

Volilna propaganda po radiu

Javljamo, da bo Slovenska narodna lista začela s svojo volilno radijsko propagando z govorom njenega nositelja dr. Josipa Agneletta na Radiu Trst I. v nedeljo 4. maja ob 13.10. Naslednji govor na Radiu Trst I. bo v sredo 7. maja ob 20.10. Ostali razpored, tudi za Radio Trst II., javimo prihodnjic.

V E S T I z G O R I Š K E G A

Potrebe našega ljudstva

Voda v Mirnik in Skriljevo

Pokrajinski svetnik g. Rudi Bratuž je 24. aprila vložil na predsednika pokrajinskega sveta v Gorici dve vloži važnega in nujnega značaja. S prvo je predlagal, naj se vpelje pitna voda za ljudstvo in za živino v Mirnik, Skriljevo in okoliska naselja v občini Dolenje.

V Skriljevo so pred kratkim napeljali električno luč, kar sicer odgovarja potrebi ljudstva, zato je prav, da so to storili. Vendar ne smemo pozabiti, da je voda še nujnejša potreba. Zlasti v Skriljevem in sploh po gričih zelo občutili pomanjkanje vode za napajanje živine in jo morajo poletiti voziti več kilometrov od daleč iz Idrije.

Pokopališče, cerkvice in luč Jazbinam

Z drugo vlogo je g. Bratuž predlagal zgraditev malega pokopališča v Jazbinah v občini Steverjan, ker nimajo kam pokopavati svojih mrtvih in jih morajo zato nositi več kilometrov daleč v Steverjan po neprikladni poti in ob slabih vremenskih pogojih.

Potreba po pokopališču je nastala 15. septembra 1947, ko je bilo Cerovo, kamor so Jazbine pripadale, z ondojno cerkvijo priključene k Jugoslaviji, Jazbine so ostale pa v Italiji.

V tej svoji vlogi je g. Bratuž omenil, da sicer Jazbine potrebujejo tudi malo cerkvice, ker imajo stalnega duhovnika, in pa napeljavo električne luči; zato je priporočal, naj izvršni odbor pokrajinskega sveta vzame v poštev in poskrbi tudi za to, ker je steverjanska občina pač v takem finančnem položaju, da ne zmore vseh teh stroškov hkrati. Sicer naj pokrajinska uprava priskoči občini na pomoč s primeranim prispevkom.

Napajališče za živino v Vižintinih pri Doberdolu

V soboto 26. aprila je g. Bratuž vložil še tretjo vlogo, in sicer s predlogom, naj se v kraju Vižintini v doberdolski občini zgradi primerna pokopališča jama za vodo za napajanje živine.

V tem kraju obstoja že od zdavnaj neka luža, ki sprejema deževnico, in kjer domačini napajajo svojo živino v številu kakih petdeset glav. Ze za časa Zavezniške vojske uprave, leta 1947, so hoteli to lužo zasuti, toda vojaški guverner g. major Larson je uvidel veliko potrebo po njenem obstoju, ker bi sicer živina ostala brez vode, in je zato odredil, da ostane luža odprta.

Pred nedavnim smo pisali, da je doberdolski občinski svet sklenil, da se pri luži napravijo nekatera dela, ki so bila tudi res dovršena.

Sedaj pa je prefektura, sklicujoč se na poročilo zdravstvenega urada, ukazala lužo zasuti, ne da bi prej poskrbela za drugo vodo, kjer naj bi domačini napajali svojo živino. Zaradi tega so se domačini pritožili na prefekturo in tudi županstvo iz Doberdola je storilo potrebne korake, da se luža ohrani do nadaljnjih ukrepov.

G. Bratuž pa, uvidevši nujno potrebo po čisti in zdravi vodi za živino, kar odgovarja tudi splošni javni koristi poleg posebnim koristim našega kmeta živinorejca, je

stavil gori navedeni predlog, kateremu je dal tudi značaj nujnosti.

V vseh treh primerih je g. Bratuž zahteval, naj se zadeve predložijo v obravnavanje pokrajinskemu svetu za primer da bi izvršni odbor predlogom ne ugodil.

Proti zapostavljanju slovenskega delavca

Slednjič je v soboto 26. aprila g. Bratuž kot občinski svetovalec vložil na goriškega župana pritožbo zaradi zapostavljanja slovenskega prebivalstva.

Dogaja se namreč prepogosto in pravzaprav sistematično zanikanje listin za doseg delavske knjižice, zdaj z enim zdaj z drugim izgovorom, vedno pa zato, ker so zahtevajoče stranke slovenskega porekla. Ze samo zanikanje listin za de-

lavsko knjižico slovenskim optantom predstavlja grobo kršitev pravice človeka do dela in kruha, kajti neizpodbitno gotovo je, da obstoja dogovor med Italijo in Jugoslavijo, po katerem je ta poslednja ugodno rešila vse optajske izjave.

Zato je ravnanje s slovenskim prebivalstvom goriške občine nečloveško in se mu mora napraviti konec.

Povsem licemerno pa je poudarjanje po časopisih, da se Slovincem v Italiji godi dobro, ko se jim po drugi strani jemlje možnost, da živijo v Italiji, ki jo, danes vladajo demokraciji!

Upravičeno torej zahteva g. Bratuž v svoji vlogi, naj se smatrajo slovenski prebivalci Gorice kot enakopravni državljani, katerim je treba nuditi vse potrebne listine za delo in vsakdanji kruh!

Kaj mislijo?

Zadnje čase se vedno bolj pogostoma dogaja, da se elementi italijanskega porekla zaganjajo proti Slovincem zaradi slovenskega jezika, ki ga ti med seboj uporabljajo. Tako so Slovinci žalili in motili nekateri vojaški finančne straže v Sentmavru pri Gorici, neki drugi Italijan je pa nastopil proti dvema Slovincema, ki sta se v pivnici SPORT v ul. Garibaldi razgovarjala v svojem materinem jeziku.

Menimo, da je tako ravnanje proti Slovincem kaznivo, ker ima namen ne samo sramotiti njihov materin jezik, ampak tudi kratiti splošno državljansko pravico, saj pravi člen 2. ustave, da italijanska republika priznava vsakomur nedotakljive pravice človeka.

Z žaljivijo jezika se žali narod, žalitev naroda pa je kazniva. Ali pa se goriški prefekt in kvestor zavedata, da imata dolžnost nastopiti v takih primerih tudi v zaščito in obrambo Slovincem, italijanskih državljanov?!

Usaka prilika je dobra

V nedeljo dopoldne je bila v goriškem parku svečana izročitev izkaznic Vojske zveze pripadnikom 114. regimenta, ki je nastanjen v Gorici, in so dosegli odpust iz službe.

Ob tej priliki je imel podpredsednik goriške sekcije (omenjene zveze) pomemben nagovor, v katerem je v glavnem razlil svoj besedni sovražnikom italijanskega naroda, kateri naj vedo, da stoji na straži preko 600 tisoč mrtvih (379.000, op. ur.), ki čuvajo gore največjih žitev, kamor se bo italijanski vojak vrnil.

Ta svečanost, pri kateri se je slučajno ustavilo nekaj ljudi, ki so se sprehajali po korzu, je bila po besedah glavnega govornika opomin in opozorilo vsem, predvsem pa še sovražnikom italijanskega naroda, kateri naj vedo, da stoji na straži preko 600 tisoč mrtvih (379.000, op. ur.), ki čuvajo gore največjih žitev, kamor se bo italijanski vojak vrnil.

Tako in podobno je ta slavnostni govornik dajal duška svojemu srdu in skušal s praznim besedičenjem dokazati, da žrtve prve svetovne vojne ne morejo biti zaman.

Obžaloval je tudi, da je junaška italijanska vojska rešila svoje tako imenovane današnje zavezničke (Angleže, op. ur.) gotove smrti v prvi svetovni vojni.

Tako besedičenje nam ni novosti, edini le z izjemo, da so barbari, ki so porušili spomenik v goriškem parku precej bolj kulturni kot tisti, ki so pred njimi sami podirali vse slovenske spomenike v naših krajih in še zapirali in mučili naše ljudi. Ti barbari niso pomisljali niti pred živimi bitji, ko so jih na svojih civiliziranih položajih po Abesiniji masovno uničevali s plini ali pa sadiščno mučili in počasi mrtvičili v taboriščih smrti, kot na Rabu, Gonarsu itd.

Kar se pa deportirancev tiče, bi bil skrajni čas, da bi se oblastva uradno potegnila za te reveže in ne dopuščala več, da bi se ta rana

brezsrčno odpirala ob vsaki priliki. Naj vendar pridejo vsi krivci pred sodišče in naj se vrnejo tisti, katere že toliko let čakajo svojci zama!

Gori omenjenega govornika vabimo; naj v Demokraciji prečita dokumente o zadržanju italijanske vojske v Sloveniji!

Zamenjava zavezniških bankovcev

Rimski ministrski svet je sprejel odlok, s katerim je rok za zamenjavo zavezniških bankovcev podaljšan do 30. junija t. l.

Poroča na Vrhu sv. Mihaela

V soboto 26. aprila sta se tu poročila g. Virgilij Cernic in gđe. Marija Lavrenčič. Priljubljenemu paru želijo vaščani obilo sreče na novi življenjski poti!

Zlata poroka v Verneljanu

25. aprila sta v krogu svojih sinov in njihovih nevest praznovali zlato poroko g. Franc Devetak in gospa Elizabeta Devetak.

Narodno zavednemu paru želijo vaščani še mnogo srečnih let! Cestikam se pridružuje tudi Demokracija.

GOSPODARSTVO

DELO V VIINOGRADU

Trta nam bujno poganja in bliža se čas, ko bomo morali zveplati in škropiti. Sedaj, ko požene trta 3-5 listov, bomo v prvi in na splošno zveplali, pozneje pa po potrebi, gotovo pa pred, med in po cvetenju!

Ko pa trtni poganjki poženejo 10 cm približno in so dani pogoji za razvoj peronospore, bomo škropili z brozgo modre galice in apna.

Kakšni so pogoji za razvoj peronospore, je v splošnem že bolj ali manj vsem znano. Naj jih povzamemo.

Predvsem napade peronospora sele tedaj, ko so poganjki dosegli najmanj 10 stopinj toplote in končno napade bolezen liste, ki so bili daleč časa mokri — vsaj eno uro — zaradi dežja ali rose. Le kadar so dani vsi ti pogoji, se bo bolezen razvila. Zato je nujno, da vsak kmetovalec od sedaj naprej dnevno ugotavlja toploto in makroto trtnih listov. Te dneve n. pr. imamo že toploto približno 15 stopinj in tudi listi trte so bili mokri že nad eno uro; to je bilo v nedeljo 27. aprila. Kjer so bili trtni poganjki ob tem času vsaj 10 cm dolgi, bo liste napadla bolezen predvidoma 10. maja. Zato bomo 8. ali 9. maja take trte škropili, da uničimo bolezen še pred njenim razvojem.

Ko bomo trte prvič škropili, tedaj bomo tudi znova ugotavljali pojav pogojev za razvoj bolezni itd. Tedaj ne škropiti tjavendan in si s tem delati nepotrebne škode!

Da prihranimo trud, lahko ob enem s škropljenjem proti peronospori škropimo tudi proti plesni soidiuma. V ta namen primešamo brozgi modre galice in apna še 1 odst. (1 kg na 100 l vode) tako imenovanega močljivega žvepla (ozolfo bagnabile).

NA NJIVAH SEJEMO KORUZO. Za to je skrajni čas. Lahko tudi še sejemo krmno pesco, ki nam bo v zimskih mesecih dragoceno krmilo, zlasti za mlečne krave in prašiče.

Kmalu bomo pleli in osipali krompir ter ugotavljali in uničevali prve pojave kloroznega hrošča. Letos bo ta požrenej prav gotovo okužil vsa dežela! Zato nujno priporočamo vsem, ki so posadili krompir, da se bodo strogo držali navodil, ki jih bo v ta namen izdalo deželno Kmetijsko nadzorništvo. Vemo, da je bilo od nekaterih kmetovalec samih navetovano, naj Kmetijsko nadzorništvo izda stroga navodila za splošno in istočasno borbo proti hrošču! Le na ta način uspejo zatreti tega hudega škodljivca.

NAMAKANJE v obliki dežja se zelo hitro širi po vseh naprednih državah in tudi pri nas. Zlasti naprednejši kmetovalci goriške okolice bi se lahko pozanimali za to koristno navodilo. Koliko prihranjenega truda bo pri namakanju povrnine!

V. S. - Jostj Perin

NOVA KRIVICA

Objavljamo naslednji dopis, ki nam ga je postal čitatelj, kot dokaz velikega zanimanja, ki vlada med vsem našim ljudstvom za potek londonske konference. Dopis je hkratu tudi izraz pravičnega vrednotenja našega narodnega boja. Zakaj zahtevajo od nas Slovincem novih žrtev, ko smo strnjeno naseljeni na celotnem narodnostnem prostoru? Zakaj bi z našim življenjem obalansirali izgubo dela italijanskega žitlja, ki je brez vsake ozemeljske kontinuitete z matičnim narodom, kar najbolje dokazuje dejstvo, da je tu manjšina razseljena po otokih med hrvaškimi žitljem?

Če bo Italija soudeležena pri upravljanju cone A Svobodnega tržaškega ozemlja, bo prišlo okrog 80.000 Slovincem iz Trsta in okolice pod neposreden italijanski vpliv in bodo vnovič izpostavljeni italijanskemu nasilju, ki ga že tako dobro poznajo. Tako se bo nadaljnjih 80 tisoč Slovincem pridružil onim 80.000, ki so že od prej v mejah Italije, kjer jih je pustila ali kamor jih je vrnila mirovna pogodba, deležni nove italijanske demokracije, ki tako rada zdrkne v fašizem.

Po uradnem jugoslovanskem ljudskem štetju, sestavljenim takoj po sklenitvi mirovne pogodbe z Italijo, pa je ostalo tedaj v Jugoslaviji 79.573 Italijanov. A od vseh Italijanov v Jugoslaviji jih je po istem uradnem ljudskem štetju v LR Sloveniji samo 1.457. Skoro vsi ostali živijo na teritoriju LR Hrvaške, U-poštevati pa moramo, da so se medtem zelo številni Italijani prostovoljno izselili iz Jugoslavije in se nastanili v Trstu in Italiji.

O tem, po kakem načelu se je izvršila razmejitev med Jugoslavijo in Italijo, je dejal jugoslovanski zunanji minister Kardelj v svojem govoru v Ljudski skupščini FLRJ dne 29. septembra 1951 naslednje: »... Medtem pa je (mirovna) konferenca sklenila, da ni potrebno izvršiti razmejitve na podlagi etničnega načela v omenjenem (teritorialnem) smislu, temveč na podlagi tako imenovanega etničnega

balansa (ravnotežja), t. j. tako, da mora toliko Jugoslovancev ostati v Italiji, kolikor bo ostalo Italijanov v Jugoslaviji. Pri tem se je mislilo na Italijane, ki živijo v mestih globoko v notranjosti jugoslovanskega etničnega ozemlja. Rezultat je bil ta, da so zaradi oddeljenih italijanskih kolonij v nekaterih mestih znatni deli kompatnega jugoslovanskega etničnega ozemlja pripadli Italiji in da je mnogo več Jugoslovancev ostalo v Italiji, kot je ostalo Italijanov v Jugoslaviji. Tako se je reševalo v Parizu... Sedaj, ko se rešuje vprašanje STO-ja, nankrat isti ljudje postavljajo vprašanje obratno. Oni pravijo: Tržaško vprašanje je potrebno rešiti na podlagi etničnega načela, t. j. tako, da mora obalni pas z mesti, v katerih je večina Italijanov, pripasti Italiji. O teoriji etničnega ravnotežja, ki je igrala na pariški konferenci odločilno vlogo, pa tukaj ni niti sledu.»

Takrat si jugoslovanska vlada ni upala povedati tega slovenskemu ljudstvu. To je namreč preprosto in odkrito priznanje, da smo morali Slovinci s svojim etničnim ozemljem in s slovenskim prebivalstvom na njem plačati za italijansko manjšino, ki je ostala v LR Hrvaški. Zakaj ni jugoslovanska vlada pri mirovnih pogajanjih nastopila s tezo, da ne morejo plačati Slovinci z 30.000 slovenskega prebivalstva in tisoč kv. kilometri slovenskega etničnega teritorija za 1.457 Italijanov, ki so ostali raztreseni v LR Sloveniji, kjer ni niti enega kvadratnega kilometra italijanskega etničnega teritorija? In zakaj ne postavi te teze danes, ko se speč vrši barantanje, pri katerem bi morali plačati vse račune mi?

SOŽALJE

V spomin na znane dogodke iz aprila leta 1945 je goriška MSI dne 23. in 28. aprila izobesila žalne zastave...

Cepljenje psov proti steklini

Vsako soboto od 11. do 12. ure bodo v Gorici v ul. Nazario Sauro št. 5 cepili pse proti steklini. Kdor hoče svojega psa cepiti, mora pred-

hodno plačati pri občinski blagajni na županstvu znesek 500 lir. S to pobotnico pelje psa k živinogradniku, in sicer na vrvcici in z nagobnikom.

Cepljene pse ne bodo več zapirali v občinski pasji hlev, za primer da koga ugrizejo, ampak jih bodo le opazovali na domu pri gospodarju.

Prijavite konje in meze

Goriško županstvo poziva vse lastnike konj in meze, naj jih nemudoma prijavijo pristojnemu občinskemu uradu v ulici Garibaldi št. 20-I. Vsaka lastninska sprememba glede tega mora biti javljena temu uradu v roku 10 dni!

Svetujemo vsem prizadetim, naj se zaradi natančnejših pojasnil zglasijo v navedenem uradu.

Splošna enourna stavka v znak solidarnosti z delavci

V torek 29. aprila predpoldne od 11. do 12. ure je bila v vsej goriški pokrajini splošna stavka vseh delavcev, obrtnikov in trgovcev v znak solidarnosti z nekaterimi vrstami delavcev, katerim njihova podjetja trmoglavno nočejo ugoditi glede njihovih upravičenih zahtev.

Gospodarji so namreč zavrnilli zahtevo po plačilu nagrade za proizvodno delavcem Jadranskih združenih ladjedelnic (CRDA); zahtevo po plačilu nagrade »una tantum« delavcem tekstilne, oblačilne in električne industrije ter industrije za pohištvo; zahtevo po spremembi znatnega števila vajencev v Jadranski združene ladjedelnice (Cantieri Riuniti dell'Adriatico-CRDA) in v delavnice SOLWAY ter zahtevo po zopetni vzpostavitvi normalnega delovnega urnika v Jadranskih združenih ladjedelnicah (CRDA), pri livarni v Gorici (SA-FOG) ter predilnicah bombaža v Ronkih in v Gorici (Podgori), kjer so delovni urnik skrčili in s tem plačo delavcem znižali.

Gibanje delavcev in prizadeva-

nje njihovih sindikalnih organizacij za doseg gori navedenih zahtev traja že nekaj tednov. Ne glede na politično barvo raznih delavskih sindikalnih združenj so se v navedenih primerih vse edine v tem, da so vse postavljene zahteve upravičene ter da nimajo drugega kot samo gospodarski in socialni značaj.

Od svoje strani pa je Združenje goriških industrialcev v zvezi s to stavko objavilo svoj zagovor, v katerem pravi, da ima ta stavka namem, ki presega obrambo delavčevih zahtev in pravic, ker stremi v tem, da širi nezadovoljstvo in neured. Nesmiselno je — trdijo industrialci — proglašiti stavko za doseg čudnih zahtev delavnic, ki jih stvarnost ne dopušta, in to v času ko konfederacije razpravljajo o vprašanjih, ki se lahko imenujejo življenjske glede državnega gospodarstva. Industrialci zaključujejo s trditvijo, da do znižanja delovnega urnika ni prišlo po njihovi samovolji.

V resnici pa gre za upravičene zahteve delavcev v vseh štirih gori navedenih primerih. Zato ima objava in pojasnilo industrialcev značaj navadnega izgovora, ki ne zaleže več kot toliko. O velikih zaslužkih, ki jim jih delavci očitajo, industrialci raje previdno molčijo.

Prijavite dohodke

Goriško županstvo poziva vse občinarje, ki so v letu 1951 imeli dohodke, ki so dosegli višino za odmero družinskega davka, naj jih do 15. maja t. l. prijavijo na posebnih tiskovinah, ki jih oddaja občinski davčni urad v ul. Crispi 3. Poglavar družine mora navesti tudi dohodke ostalih članov družine.

Dokumenti pričajo

II. PREGANJALI SO ZAVESTNO NASE NEDOLZNE BRATE

COMANDO XI CORPO D'ARMATA - UFFICIO OPERAZIONI

Verbale della riunione tenuta il giorno 20/6 1942-XX

A proposito dei prossimi rastrellamenti in Lubiana viene osservato, che daranno per risultato di mettere le mani su:

pochi colpevoli,
molti innocenti,
molti parzialmente indiziati.

III. S POMOCJO JUDEZEV SO »CIVILIZATORJI« TRPINCILI SLOVENCE

COMANDO 209.a SEZIONE MISTA CARABINIERI REALI

N. 5/15 di prot. Div. Segreto. P. M. (46) 4 luglio 1942-XX

Oggetto: Relazione quindicinale sullo spirito e sul morale delle truppe e delle popolazioni.

AL COMANDO DEI CARABINIERI REALI DELL'XI C. A. SEDE

Sono, infatti, conosciuti i sistemi che vengono adottati per discernere gli elementi internandi dai liberandi; nel gran cortile della Caserma Vittorio Emanuele, l'Ufficiale dei Granatieri controlla i documenti e nello stesso tempo sottopone il fermato al riconoscimento dei confidenti, nascosti in una stanza prospiciente sul cortile.

I confidenti picchiano contro i vetri della finestra quando riconoscono elementi a noi contrari.

L. S. IL TENENTE COMANDANTE DELLA SEZIONE Giovanni De Filippis m. p.

IV. PRI ITALJANSKEM GENERALU TADDEU ORLANDU NAJ GORISKI ITALJANI ISCEJO ODGOVORNOST ZA PAR ODPELJANIH (DEPORTIRANIH) FASISTOV ALI KOLABORACIONISTOV

COMANDO DELLA DIVISIONE DI FTR. »GRANATIERI DI SARDEGNA« (21)

Ufficio del Capo di S. M. - Sezione »A«

N. 4866/1/F/A di prot. P. M. 81, 4 luglio 1942-XX

Oggetto: Rastrellamento di Lubiana (27 giugno - 1. luglio)

La città di Lubiana con circa 80.000 abitanti; di quelli la metà sono donne. Dei 40.000 maschi sono state prese in considerazione le classi dal 16 ai 50 anni, cioè 34 classi.

Passando al vaglio oltre 20.000 maschi si può affermare che si sono esaminati uno per uno, nello spazio di pochi giorni, quasi tutti gli uomini che possono avere una importanza sotto l'aspetto politico o militare.

Con l'arresto di 2858 individui e con quello avvenuto nel periodo precedente di altri 3000 individui, si è tolto dalla circolazione oltre il quarto degli uomini validi di Lubiana.

in effetti sono quasi 2000 gli studenti tolti dalla circolazione.

Per il riconoscimento dei colpevoli questo Comando si è servito di oltre 20 confidenti.

IL GENERALE DI DIVISIONE COMANDANTE L. S. Taddeo Orlando m. p.

Vsakovrstno pohištvo: SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE ITD. - PO NAROCILU IZVRŠI VSAKO DELO. - POROSTVO ZA DOBER NAKUP. - TOVARNISKE CENE. - DELO SOLIDNO. - DO MACA TVRDKA.

Tovarna pohištva Tel. 32

PRINČIČ

KRMIN Cormons prov. Gorica

SDZ IN NAŠ KMET

Namen „Neodvisne liste“ v Dolini

Vpliv telovadbe na organizem in zdravje

Dr. Franjo DELAK

Slovenska demokratska zveza si je zastavila nalogo, zastopati in braniti narodne, politične, gospodarske, socialne in kulturne pravice slovenskega naroda na Svobodnem tržaškem ozemlju in na Goriškem.

Slovinci na tem ozemlju pripadajo po večini delavskemu sloju. Znatel del pa je tudi kmetov.

A četudi bi bil odstotek kmečkega ljudstva med Slovenci tukaj do štiri manjši, bi morala našemu delu posvečati prav posebno pozornost vsaka stranka, ki temelji na pravnem narodnem in slovenskem programu.

Slovenska demokratska zveza se te svoje dolžnosti in svojih obveznosti do slovenskega kmeta docela zaveda. Tej zavesti je dala jasnega izraza v svojem programu, v katerem je eno glavnih načel tisto, ki pravi, da mora biti kmet na svoji zemlji svoj gospodar; da mora biti gospodar nad sadovi svojih žuljev in svojega znojca; da je zdrava, gospodarsko trdna in svobodna kmečka družina osnovna socialna ednica slovenskega ljudstva. To osnovno je treba z vsemi silami ohranjati ter varovati pred razbijanjem, propadanjem in pred tistimi, ki bi jo radi iz razredno-političnih razlogov sproletarizirali ter iz kmeta naredili najprej berača, za tem pa brezimnega sužnja totalitarnega reda.

Po izkušnjah, ki smo jih doživeli, dobro vemo, da je prav slovenski kmet bil in je temelj slovenske narodne samobitnosti in s tem poročivo za bodočnost našega naroda. Prav tako vemo, da je kmet vedno in povsod hrbenica vsega odpora proti narodnemu in socialnemu zasluževanju; da je on najzanesljivejša obramba v boju proti tujemu pohlepu in proti pogubni tuji učenosti.

Slovenski kmečki dom je zlasti na tem področju tisti neizbrljivi studenec, iz katerega že stoletja teče zdrava slovenska kri v mesto, ki nam je s svojo izkoreninjenostjo povzročilo toliko izgub. Ta kri je tista, ki nas je ohranila, da smo v vseh viharjih in preganjanjih ostali povsod tam, kjer imamo pravico biti in od koder bi nas oni, ki nam ne privoščejo življenja, tako radi iztrebili.

Vsi tisti, ki jim je slovenski narod na poti in ki bi radi posedli njegovo zemljo in njegovo pravico, so se vedno z največjo silo vrgli na slovenskega kmeta. Videli smo, kaj je z njim delal fašizem, in doživljamo strahote, s katerimi ga hoče uničiti danes komunistem.

Niti eden, niti drugi mu do zdaj ni mogel do živga. Slovenski kmet je z drugačnimi koreninami privezan na svojo zemljo in na rodni dom, kakor pa kdo drugi v svojem brezimnem stanovanju in še bolj brezimnem delu.

Kdor se torej bori za obstanek in bodočnost slovenskega naroda, se mora zlasti boriti za slovenskega kmeta, za njegovo svobodo in njegove pravice. Mora si z vsemi silami prizadevati, da mu bo varoval zemljo; olajšal življenje in mu dal vse pripomočke, s katerimi bo laže kljuboval navalu časa in vztrajal na mestu, katero mu je uroda v narodu določila.

Prav posebno je to delo za slovenskega kmeta važno na Tržaškem in Goriškem, kjer je vse slovensko življenje pravzaprav en sam nepretrgan boj za narodni in s tem socialni in človeški obstanek Slovencev.

V tem boju neprenehoma izgubljam prve straže, ki jih premaguje zagriženi politični in gospodarski naval tujstva. A dokler bomo imeli v zaledju prvih črt trdnega, zavednega in poštenega slovenskega kmeta, bomo vsako izgubo lahko nadomestili in vsako postojanko ohranili.

To pa bo le tedaj, če bomo našega kmeta obdržali na zemlji in storili zanj vse, kar nam zapoveduje naša narodna dolžnost in naša odgovornost za bodočnost slovenstva na tem prostoru. S tem bomo

dosegli, da bo slovenski kmet na tej zemlji še naprej ostal steber svobode, narodne zavesti in demokracije, kakor je to vsa huda stolletja bil.

Slovenska demokratska zveza se, kakor smo že zapisali, te svoje dolžnosti povsem zaveda. Najprej zaradi tega, ker je slovenska, to je, gibanje, ki ga vodi in usmerja narodna misel in skrb za obstanek slovenskega ljudstva, čigar jedro je in bo slovenski kmet.

Razen tega pa si skrb za slovenskega kmeta in boj za njegove pravice narekuje dejstvo, da ni in ne mara biti razredna stranka, marveč gibanje za socialni mir in socialno pravičnost. To dvoje pa je mogoče doseči samo v slogi in soglasju med vsemi delovnimi sloji, ki sestavljajo slovensko narodno skupnost.

Slovenski kmet pa, ki se je že v začetku s prepričanjem in zaupanjem oklenil našega, edino res demokratičnega gibanja med Slovenci, bo svojo zvestobo tistim, ki se za njegovo pravico bore, gotovo rad v dejanju izpričal, ko bo prišel čas za to!

Ze zadnjič smo omenili nečedne namene tajniške občinske skupine v Dolini na račun najbistvenejših narodnih in gospodarskih koristi vseh prebivalcev našega Brega.

Danes pa moramo javiti, da se je naš sum uresničil: kakor pri zadnjih volitvah leta 1949, tako je ta skupina vložila tudi za sedanje občinske volitve Neodvisno listo, kateri nihče ne ve, kaj pravzaprav hoče, odnosno o kateri prav vsakdo ve, da ne izraža nobene dejanske potrebe slovenskih volivcev na Bregu! Neodvisna lista nikakor ni izraz političnega hotenja Skupine, neodvisnih Slovencev; kot bi to hoteli nekateri prikazati! Neodvisna lista v Dolini ima samo namen, da razbija slovensko skupnost v korist neslovenskim stremljenjem na našem podeželju. Zato Neodvisno listo v Dolini obsodimo in smo prepričani, da bo njena obsodba med Brežani splošna.

Lahko javimo, da je že par kandidatov Neodvisne liste v Dolini že prijavilo svoj odstop, čemur so sledili odstop še drugih kandidatov, ki so se pravočasno zavedli, da so jih nekateri brezvestneži skušali speljati na Judežovo pot izdajanja narodnih in gospodarskih koristi zavednega slovenskega Brega.

Slaba vest jih peče

Staro izkustvo nas uči, da je človek najbolj glasen, kadar ga peče vest. Z vpitjem skuša preglasiti notranji glas, ki ga opominja, da hodi po zgrešeni poti.

Naravnost vsiljuje se nam ta vtis, kadar opazujemo besnost in kričavo slovenskih kominformističnih aktivistov na sestankih in v njihovem časopisu.

Ne dvomimo, da se že zdavnaj zavedajo, kakšno žalostno vlogo igrajo med tržaškimi Slovenci. Polnoma so podrejeni svojim italijanskim partijskim voditeljem. Vedno znova prihaja do izraza, da smejo zastopati slovenske narodnostne težnje samo zaradi tega in samo v toliki meri, da zakrivajo dejanske raznarodovalne cilje svojih italijanskih gospodarjev, ki preko navideznega internacionalizma skušajo ubijati v slovenskem človeku vsako sled zavednega slovenskega narodnega čuta. Seveda jim tudi ni ostalo prikriti, da so tržaški kominformisti samo privelek italijanske komunistične partije v Rimu, ki ne zadržuje v svojem nacionalnem šovinizmu, posebno v tržaškem vprašanju, niti za neofašisti! Vse to jim obremenjuje vest; zato vpiljejo.

Navsezadnje je tudi njih rodila slovenska mati in marsikaterega od njih so v mladosti vzgajali v poštenem slovenskem duhu. In dogaja se to, kar pogosto lahko opazujemo: Manjvredni in slabotni ljudje skušajo svojo krivico prevaliti na drugega. Isto delajo tudi slovenski kominformisti. Ne smemo se torej preveč čuditi, če proglašajo vsakega zavednega Slovenca — za narodnega izdajalca.

Človek bi jih lahko samo še človeško obžaloval, če nam še vedno ne bi kužili ozračja, tako pa ne moremo odnehati, odkrivati naši javnosti njihovo žalostno početje, dokler jih ne bo sleherni naš človek spoznal za to, kar so: kot poslušne agente njihovih italijanskih gospodarjev!

Za tržaške Slovence je pot začrtana. Cilji in naloge so jasni. Danes gre samo za določeno vprašanje: Ali si bomo končno priborili Svobodno tržaško ozemlje, kot ga predvideva mirovna pogodba z Italijo, ali pa bo v Trstu zopet zagospodarila Italija, kar bi za tržaške Slovence pomenilo narodnostno, kulturno in gospodarsko smrt. Če so to končno spoznali tudi titovci v Trstu in v Jugoslaviji, nas to lahko samo veseli. Demokratičnim tržaškim Slovincem sta bili ti dve edini možnosti jasni že od samega početka. Jasno je pa, da Slo-

vence ne smejo ovirati pri zasledovanju tega cilja italijanski voditelji, pa naj se kličejo demokristjani ali pa kominformisti!

Izkustvo nas je naučilo, da italijanski kominformisti govori eno v Trstu, drugo pa v Italiji. Vsej naši javnosti so znane izjave italijanskih kominformističnih voditeljev v italijanski republiki, ko so zahtevali Trst za Italijo. Se vedno nam pa tudi zvenijo v ušesih Vi daljeve izjave, da bo on in od njega vodena kominformistična partija zastopala glede tržaškega vprašanja »boljšo rešitev«, če bomo končno dosegli popolno ostvareitev STO-ja. Ali jim lahko še kdo zupa? Zdi se nam, da odgovor ni težak!

Prepričani pa smo tudi, da bodo na volitvah dobili zasluženo plačilo za njihovo nepošteno in dvoilično igro.

KDO BO TRUMANOV NASLEDNIK? W. AVERELL HARRIMAN

W. Averell Harriman, ravnatelj agencije za medsebojno varnost (MSA) od oktobra lanskega leta dalje in posebni pomočnik predsednika Trumana za zunanje zadeve, velja za najenergičnejšega in najmerodajnejšega pristaša tradicionalne ameriške politike reševanja mednarodnih sporov z miroljubnimi posojanji.

Ta lastnost, kateri se pridružuje velika izkušnost na področju mednarodnih zadev, napravi Harrimana za posredovalca in posrednika izrednih spretnosti. Ko sta Iran in Velika Britanija pristali na ponudbo predsednika Trumana za posredovanje v petrolejskem sporu, je bilo več kot naravno, da je predsednik izbral Harrimana.

Harriman ima za seboj nad vse sijajno diplomatsko in upravno kariero. Veleposlanik v Sovjetski zvezi in kasneje v Angliji, trgovski minister v Trumanovi vladi, vlečeči veleposlanik ECA v Evropi, vse to so mesta, ki izredno usposabljaajo Harrimana za vlogo »mednarodnega pomirjevalca«.

V zadnjih desetih letih je več kot 50-krat letel preko Oceana po naročilu predsednikov Roosevelta in Trumana ter se udeležil številnih mednarodnih konferenc, tako zlasti konferenc v Casablanci, Quebecu, Teheranu, Jalti, San Franciscu in Potsdamu. Kot posebni pomočnik predsednika Trumana za zunanje zadeve — kar je od leta 1950 dalje — je moral Harriman zlasti vzporejati vse določitve, ki zadevajo razne vladne urade in ustanove na področju zunanjih zadev v političnem in gospodarskem pogledu.

V tistih dveh letih, ko je bil vlečeči veleposlanik ECA, je Harriman obiskal vse države, ki so dobivale podporo po programu za evropsko obnovo. Bodril je države, ki so skušale obnoviti svoje v vojni uničeno gospodarstvo in izravnava težave, ki so nastajale v prvi fazi izvajanja zamotanega programa evropske obnove.

Ko je doživel napredek evropskih držav na področju obnove in v boju proti sovjetskemu imperIALIZMU, je Harriman izjavil:

»Z našo politiko in pod našim vodstvom prehaja pobuda v svetovnem boju na svobodne narode.

Marshallov načrt je zmedel in razpršil komunistični načrt za zavojevanje Zahodne Evrope.«

»Predno je postal »potujoči veleposlanik v Evropi«, je bil Harriman dve leti ameriški trgovski minister in kot tak pomagal polagati temelje ERP. Predsedoval je posebnemu odboru 19 strokovnjakov, ki so jeseni leta 1949 sestavili študijo o gospodarski moči Združenih držav in predložili kongresu poročilo o tem, koliko bi Združene države lahko prispevale k obnovi Evrope.

Harriman je bil veleposlanik v SZ od leta 1943 do februarja 1946. To je med vojno in v kritičnem času, ko je sovjetska politika proti Zahodu postala napadalna in nevarna. Pravijo, da se je Harriman razgovarjal s Stalinom več kot kateri koli drugi živeči Američanec.

Harriman je z obžalovanjem ugotovil, da je bilo upanje Amerike v povojno sodelovanje in prijateljstvo med SZ in svobodnimi narodi prezgodnje. Harriman meni, da se bodo močje v Kremlju odpovedali svojim napadalnim namenom samo, če bo svobodni svet postal resnično gospodarsko, vojaško in moralno močan. Ne veruje, da bi bila Sovjetska zveza pripravljena tvegati vojno proti močnemu nasprotniku. Zato dela vztrajno za Atlantsko skupnost, da se bo lahko branila in pregнала vse sovjetske želje po nadaljnjem podjarmljanju.

Kmalu potem, ko je odstopil kot veleposlanik v SZ v februarju 1946, je bil Harriman imenovan za veleposlanika v Veliki Britaniji. V Londonu je ostal do oktobra tega leta, narkar je prevzel trgovsko ministrstvo.

Averell Harriman se je rodil 15. novembra 1891 kot sin sedaj že pokojnega majorja, enega največjih ameriških graditeljev železnic. Leta 1913 je diplomiral na Yale univerzi in nato vstopil v poslovni svet, narkar je kasneje postal predsednik upravnega sveta družbe »Union Pacific Railroad«.

Harriman je eden tistih ameriških gospodarstvenikov, ki so se prostovoljno odpovedali donosnim poklicem, da lahko služijo domovini. V prvih letih predsednikovanja Roosevelta je stopil v vladno službo. Kot član »poslovnega sve-

Pri dihanju navadno ne uporabljamo vseh pljučnih mehurčkov. V mirnem stanju, ko sedimo ali spimo, dihamo samo z eno sedmino pljuč. Množina zraka, ki takrat kroži v pljučih, znaša približno pol litra. Z globokim dihanjem povečamo to množino. Množino zraka, ki jo vdihavamo pri najbolj globokem dihanju in jo najbolj izdihamo, imenujemo vitalni kapacitet, ki znaša navadno tri in pol litra zraka pri netelovadcu. Pri telovadcu pa doseže sedem, devet in še več litrov zraka.

Včasih se nam pripeti, ko tečemo, da nam kar »sapa vzame«; tedaj ne moremo prestopiti niti koraka. Vzrok je v tem, da pljuča ne morejo kriti potrebe po kisiku, ki je potreben za izogrevanje hranilnih snovi v staničju. Z delom moremo nadaljevati šele potem, ko smo se oddahnili. Med tem časom je dospela v kri zadostna množina kisika. Stanje se je na ta način popravilo. Ker je vitalni kapacitet pri netelovadcu mnogo manjši kot pri telovadcu, pride pri prvem prejš do zapiranja sapa. To stanje traja pri njem tudi dalj časa. Da dosežemo čim večji vitalni kapacitet, je potrebna obsežna vaja dihanja. S smotrno vajo si privzgojimo dihanje tako, da se takoj prilagodi fizičnemu naporu, ki ga zahteva telovadba. Če pljuča ne morejo izvrševati svoje naloge, mora odpravdati tudi najkrepkejšo mišičje. Najbolj razvito mišičje nič ne izda pri teku, če pljuča odpovedo, kajti tečemo bolj »s pljuči in srecem kakor z nogami. Visoki vitalni kapacitet ne potrebujemo samo zaradi telovadbe, ampak tudi zaradi samega zdravja. Z visokim vitalnim kapacitetom zvišamo tudi odporno moč pljuč. Zakaj se pojavlja tuberkuloza najbolj pogosto v pljučnih vršičkah? Omenil sem, da v mirnem stanju dihamo le z eno sedmino pljuč, in sicer z njihovim doljnim delom. Pljučni vršički pa ostanejo brez zraka: Ta del pljuč ostane slabo razvit, izgublja na svoji prožnosti in postane slabokrven. Zaradi tega odpade odporna moč, kar rado dovede jetiko v te pljučne predele.

Zaradi slabo razvitega mišičja dihalnega organa se človek težko kašlja. V pljučnih mehurčkih se

rada nabira sluz. Človek z razvitiimi prsnimi mišicami odstranjuje sluz z lahkoto z izkašljanjem, česar ne moremo trditi pri slabo razvitih pljučih. Posledica tega so trajni pljučni katarji.

Se ena bolezen se pojavlja zaradi slabo razvitih pljuč. Ta bolezen je slabokrvnost, ki jo srečamo posebno pri šolskih otrocih. Otrok v šoli med sedenjem diha površno in samo z majhnim delom dihalne površine. V gornje dele pljuč sploh ne doseže zrak. Vsakodnevno prisiljeno sedenje prisili otroka, ki raste in potrebuje povečano presnavljanje, da površno diha in navadno še v slabo prežarčenem prostoru. Razumljivo je, da se v takih okoliščinah pojavlja slabokrvnost prav pri šolskih otrocih od šest do deset let. Zato moramo posvetiti prav tej dobi šolske mladine največjo pozornost na globoko dihanje, ki ga otrok doseže ne toliko z dihalnimi vajami kakor z igrami v hitrosti na čistem zraku v naravi.

Dihanje je navadno avtomatsko (samostojno) uravnvano po dihalnih centrih v možganskem podaljšku. To uravnvanje se vrši po množini ogljikove kisline v krvi. Čim več se te kisline nahaja v krvi, tem hitreje in globlje diha pljuča. Vendar je dihanje deloma odvisno tudi od naše volje. Če hočemo, dihamo globoko, zehamo itd., razumljivo samo do neke meje. Dihamo tako, da pri vdihu dviga mišičje prsnega koša rebra, narkar se prsni koš razširi in nato se razširijo pljuča. Se bolj pa, če pri vdihanju dvignemo roke. Ko izdihnemo, pade koš skupaj in iztisne zrak iz pljuč. Vdihavanje in izdihavanje imenujemo mehaniko dihanja.

Z mehaniko dihanja je angleški zdravnik Silvester ugotovil, da kroži zrak tudi v pljučih mrlica v množini do pol litra. To je njega napotilo, da mu je z umetnim dihanjem uspelo rešiti smrti marsikaterega utopljenca. Njegova metoda se je kmalu razširila po vsem svetu.

Nesporno je, da si s telovadbo širimo pljuča odnosno prsni koš. Telovadec z ozkim in pliskim košem je dosegel s smotrno telovadbo, da se mu je koš razširil. V to svrsto uporabljajo razne pripomočke: švedske dihalne vaje, proste vaje itd. Vendar s temi vajami ne dosežemo tistega učinka kot z vajami v hitrosti, v prvi vrsti s tekom. Nikdar ne bomo dosegli z dihalnimi ali prostimi vajami, da bi nam »sapa zaprla«. Pri teku se pa nam to navadno pripeti. Prav vaje v hitrosti so za razvoj šolske mladine zelo važne. Ze prej sem omenil škodljive posledice za zdravje šolske mladine, ki mora po več ur dnevno sedeti v zaprtem prostoru pri površnem dihanju. Otrok pa nagonsko ne miruje, otrok se vedno rad igra, teka, skače. Pri takih igrah se pljuča hitreje razvijajo in pospešujejo otrokovo rast. Dokazano je, da se radi posvečajo igram v hitrosti prav mladeniči od 15 do 20 let, ko v tej dobi narastejo pljuča za 63 odst.

Pri otroku ne bomo dosegli takšnega uspeha niti z dihalnimi niti s prostimi vajami. Pri dihalnih in prostih vajah se otrok kmalu utruji in vaja mu slednjič postane dolgočasna. Drugače pa otrok oživi, ko teče za žogo in jo meče v zrak. On je takrat v svojem elementu. Zato je potrebno, da se da mladim možnost izživljanja v igri na čistem zraku pod milim nebom. V poletnih mesecih naj se uči otroka že v rani mladosti plavanja, pri katerem pride prav dihanje do polne veljave. Tako telo ne postane samo gibčno in močno, ampak tudi odporno proti boleznim.

Zelo veliko vlogo igra pri telovadbi srce. Srce deluje popolnoma samostojno in neodvisno od naše volje. Srce poganja kri po žilnem sistemu, dovaja do stanjica hranilnih snovi in kisik, ki jih potrebuje organ, da more delovati. Čim krepkeje dela mišica, tem več potrebuje hrane, tem močnejše in hitreje utriplje srce. Če mora pregotovo prenaporno delati, oslabi in oboli prvi od vseh organov, ki aktivno sodelujejo pri telovadbi.

Srce novorojenčka je sorazmerno mnogo večje kot srce odraslega človeka; in ne samo srce, ampak tudi glavna žila aorta in ostalo ožilje. Zato srce poganja kri po žilah z lahkoto in se ne utruji. Z leti se pa upor v žilah veča in srce mora zato močnejše in počasneje utripati, ker se pretaka kri skozi sorazmerno bolj ozek žilni sistem. Zato je krvni tlak pri starejših mnogo večji kot pri otroku. Razen tega izgublja na prožnosti. Žile postajajo bolj trde in krhke zaradi popnečnosti. Človek s tridesetimi leti ni več kos vsem onim zahtevam, ki jih nudi šport, kajti v tej dobi začneja padati sposobnost srca in ožilja. Pri teh letih ne srečamo več rekorderja v športu.

(Konec prihodnjic)

Znanost profesorice Šatskaje

Obvezen pouk tostran in onstran železne zavese

Metode, ki jih uporabljajo sovjetski mogotci za širjenje Stalinovega evangelija, ne poznajo nobene meje in mere; od robate surovosti do najbolj zvite pretnosti, od hlinjenja neumnosti do šarlatanstva, vse to opazujemo pri njih, v zapeljevanju svetovne mladine pa postanejo komunisti čisto otroci.

Tako imenovane »mednarodne konference za obrambo mladine«, ki naj bi bila na Dunaju letos v aprilu pod pokroviteljstvom pod komunistično kontrolo stotežega posebnega mednarodnega odbora — ki je po pisanju znane, v raznih jezikih izhajajoče sovjetske revije Novi časi, sestavljen iz »98 vzgojiteljev, zdravnikov, pisateljev in učiteljev iz 38 dežela — je dober primer preproščine in fantazije.

V eni svojih zadnjih števil prinašajo Novi časi besedilo intervjuja s profesorico Valentinom Šatskajo, in to pod naslovom »V obrambi naše bodočnosti«. Šatskaja, ki se bo udeležila navedene konference kot delegatka, navaja, da je glavni smoter zborovanja preučiti in zaščititi pravico svetovne mladine do življenja, zdravja in primerne vzgoje. Nad takimi čustvi in nameni se pač ne bi smel nihče pri- toževati; marsikaj bi pa morali pripomniti k obravnavanju te teme, s katerim dela profesorica krivico in gotovo škoduje ugledu Sovjetske akademije pedagoških znanosti, katere članica je. Tako na primer utemeljuje svojo trditve, da trpi mladina zaradi vojnih priprav, za izvrstna profesorica s sledečim

odkritjem: »Kapitalistične države so še daleč od tega, da bi izvedle splošen pouk. Mi v Sovjetski zvezi smo pa ponosni, da lahko izjavimo, da je v naši državi sedem let obveznega pouka za vse izvršeno dejstvo!«

Pozor, profesorica! Ali se vam ne zdi, da bi bila vaša dolžnost, da se kot članica Akademije pedagoških znanosti in kot delegatka na dunajski konferenci malo bolje poučite o dejstvih? Nočemo na tem mestu pisati o priklakah v zahodnih deželah, kar zadeva obvezen splošen pouk, kajti to načelo je, hvala Bogu, prodrla že kako leto prej, kot so se pojavile dobrote boljšejiške revolucije. Omenili bi pa le, da je v večini zahodnih dežel že desetletja obvezen splošni pouk za mladino od 6 do 14 let, v nekaterih pa še dalj; tako na primer določa angleški šolski zakon iz leta 1944 obvezen pouk skozi 10 let.

Goreča profesorica pa dokazuje, da ni na tekočem niti glede položaja v lastni državi. Stvarno namreč v Sovjetski zvezi načelo sedmih let obveznega šolskega pouka nikakor ni izvršeno dejstvo! Naj navedemo samo izjavo namestnika prosvetnega ministra Turkmenske republike, ki jo je objavila 16. oktobra 1951 Turkmenskaja Iskra, iz katere je razvidno, da ni v vsej republiki prav nobenega okraja, kjer bi se izvajalo načelo splošnega obveznega pouka. Minister se tudi obžaluje, da oblastva niti niso še sestavila popolnih seznamov otrok, ki so dosegli šolsko starost. In kaj pravi k temu odlična profesorica?

VESTI s TRŽAŠKEGA

DELO IN RESNICA

Kominformistična „prizadevanja“ za kulturni doig slovenskega ljudstva

Slovenska prosvetna matica je skozi leta z razumljivo pažnjo spremljala prizadevanja Slovenske demokratične zveze na kulturnem področju, posebno njeno borbo za popolnitev slovenskega šolstva, za dosego slovenskega kulturnega doma itd. Kot kulturno-prosvetna organizacija pa ni izpustila z vida prizadevanj ostalih slovenskih, četudi nesprotih političnih organizacij, ki so merila za istimi ali podobnimi smotri.

SPM je zato začela razmišljati o načinu, kako bi se dala predstaviti vseh idejnih skupin pridobiti za misel skupnega nastopa glede osnovnih kulturnih potreb Slovencev na STO-ju vsaj za točno odrejen smoter. Pobuda je našla odmeva in tako je že pred leti prišlo do skupne akcije za Osrednji slovenski kulturni dom.

Seveda smo naleteli na razne težave, ker je vedno obstajala nevarnost, da bi se ta ali ona organizacija odtegnila skupni akciji. Naš poudarek je pa ležal vedno na skupni akciji, ki naj jo izvajajo vse kulturne organizacije brez oziroma na njihovo idejno usmerjenost. Vztrajnost in potrpljenje sta končno rodila sad: skupno spomenico za Osrednji kulturni dom, o kateri so nedavno javljali vsi slovenski listi na Tržaškem.

Zato je SPM ohrabrena po dosegi prvega skupnega nastopa, da mu pobuda in pozvala 18. decembra m. l. kulturne in strokovne organizacije na skupni sestanek, katerega namen je bil, da bi se sestavili na širši osnovi odbor, katerega naloga bi bila skrb za slovensko šolstvo na Tržaškem od otroških vrstev pa do univerze ali vsaj njenih zametkov.

Tako je prišlo do prvega sestanka zastopnikov 18. decembra m. l. in do izvolitve tajnika, ki naj bi bil stalen, in določitve predsednika, ki naj bi se menjal vsaka dva meseca.

Na sestanku so se javili zastopniki vseh organizacij z različnimi koristnimi pobudami. Med drugim je bilo izraženo tudi mišljenje, da bi se dalo poudarka vsemu onemu, kar nas loči. Zdelo se je tedaj, da se vsi udeleženci sestanka tega zavedajo in da jim bo ta misel služila kot pravec za bodoče ravnanje in sodelovanje.

Ce ni že v določenem roku, t. j. 15. januarja letos, prišlo do drugega sestanka in do nadaljevanja začete delo, ne leži krivda na zastopnikih SPM. Prišlo je slednjé do sporazuma, da se sklicanje novega sestanka odloži do 1. aprila. Pri tem sporazumu, sklenjenem na seji Odbora za osrednji slovenski kulturni dom v Trstu, je sodeloval tudi g. Stane Bidovec. Zgolj propagandistična je torej trditve Dela, da so »liparjé« zavlačevali z delom Odbora za slovensko šolstvo, dokler ni nastopila ugodna volilna propagandna doba!

Tajništvo je med drugim stavilo na dnevni red aprilskega sestanka sprejem skupne resolucije, katere osnutek je samo sestavilo. Resolucija naj bi se odpremila Varnostnemu svetu OZN in poslala na znanje UNESCO ter angleški in ameriški delegaciji na konferenci v Londonu kakor tudi tamošnjemu jugoslovanskemu poslanstvu.

Zastopnik SHPZ g. Bidovec je bil tedaj mišljenja, da o redakciji resolucije ne kaže razpravljati pred tako širokim forumom, ker bi to ne vedlo do cilja, in je predlagal, naj bi se v ta namen imenovala ožja komisija štirih članov, ki naj bi se sestala in dokončno oblikovala resolucijo. Njegov predlog je bil sprejet. Določili so se člani

te komisije, ki so se sestali takoj naslednjega dne.

Ni važno, da-li je na tem sestanku neko organizacijo zastopal prav prej imenovani delegat ali pa ga je v njegovi odsotnosti zamenjal drugi delegat iste organizacije; važna se nam je zdela le stvar sama in delo, ki ga je morala komisija opraviti.

Zastopnik SHPZ, g. Bidovec, je na seji izjavil, da predloženega osnutka resolucije ne sprejema niti kot osnovo za nadaljnjo razpravljanje in da predlaga zato svoj osnutek. Zastopnik SPM je bil seveda pripravljén, seznaniti se z njegovim osnutkom in je zaprosil g. Bidovca, naj ga prečita, nakar bi mogli soditi in zavzeti stališče. G. Bidovec, ki se je zavedal razlike med obema osnutkoma, je pričel nervozno čitati, toda ko je prišel do prve poante, ki je bila naperjena proti zastopniku SHPZ, g. prof. Rauberju, je prišlo med njima do prekanja, dokler ni končno g. prof. Rauber izjavil, da spričo takega insultiranja z Bidovcem o njegovem osnutku ne more razpravljati.

Zastopnik društva Pravnik, dr. Ferluga, je tedaj Bidovca vprašal, kaj je v prvi predlagani resoluciji zanj nesprejemljivega. Bidovec je omenil nekaj mest, ki bi se mogla gladko prestilizirati, toda on o tem ni hotel niti slišati in je vztrajal na svojem osnutku, ki bi ga moral odbor sprejeti v celoti!

Zastopnik SPM je tedaj izjavil, da bi kot osnovo za razpravo sprejel tudi Bidovčev osnutek, vendar bi pa iz ožra do ostalih delegatov iz njega morali izločiti vse tisto, kar druge člane moti, če hočemo doseči resolucijo, na katero bi pristale vse organizacije. Bidovec je tedaj izjavil, da dopusti kvečjemu kak stilistični popravek, ne dopusti pa nobene vsebinske spremembe, ker bodo organizacije njegove skupine spomenico tako, kakršna je, odpremile in objavile.

Delo je 12. aprila objavilo Bidovčevu resolucijo in jo opremilo z obširnimi člankom na prvi strani pod naslovom, ki je dokaj značilen za komunistična pojmovanja skupnih kulturnih prizadevanj. Značilno je poleg tega tudi dejstvo, da so kominformistične organizacije spomenico objavile in odposlale v imenu Odbora za slovensko šolstvo, iz katerega so po izrecni Bidovčevi izjavi izstopile, da ne bi sodelovale s titovci in liparjé pri provokatorskem prosvetnem delovanju.

Zanimiv glas o Trstu

San Francisco Chronicle je objavil zanimiv uvodnik, v katerem ugotavlja, da je tržaško vprašanje zopet izbruhnilo. Toda tokrat, pravi, ne moremo za to kriviti komunistov. Italijanska vlada nosi sama nemajhno odgovornost za nemire poulične druhalj v Trstu in po Italiji. Nato opisuje članekar potek dogodkov in ugotavlja, da sta bila županov nastop na nedovoljeni demonstraciji kakor tudi prekinitev sodelovanja z Zavezniško vojaško upravo neumestna in neprimerina. Pisec pravilno ugotavlja protibranski, protiameriški in neofašistični značaj demonstracij ter zaključuje: »Svojevoljno povezovanje popolnoma samostojnega tržaškega vprašanja z Atlantsko zvezo bo Američane prej odbilo kot pridobilo. Nedvomno prisostvujemo čustvenim izbruhom, h katerim vodi Italijane njihov iredentizem, star činitelj italijanske politike, kateremu zapadajo odgovorni voditelji kakor tudi skoro neodgovorne razplamete množice.«

nju! Značilno je tudi to, da so kominformisti izpustili iz svoje spomenice vse namige, ki bi mogli žaliti ne stitovcev ali liparjeve, ampak italijanske šoviniste in iredentiste!

S svojim nastopom je Bidovec, v imenu organizacij, ki jih je zastopal, dokazal samo, da mu ni do skupnega prizadevanja vseh slovenskih kulturnih organizacij v cilju zaščite osnovnih kulturnih koristi Slovencev STO-ja, ampak da bi pod krinko in pretvezo sodelovanja le vse Slovence hotel vpreči v svoj strankarsko-politični volilni voz. To je Delo najjasneje dokazalo s ponovnim izpadom dne 19. aprila, ko je podrló še zadnje upanje, da bi se moglo s pričakovanim preklécem razbijskih Bidovčevih izjav vzpostaviti skupnost, ustvarjeno 18. decembra m. l. na ustanovnem sestanku Odbora za slovensko šolstvo.

Kandidati Slovenske narodne liste

Dr. JOSIP FERFOLJA

KRISTIJAN TENCE

Dr. FRAN VESEL

Stik med šolo in domom

Objavljamo dopis, ki smo ga prejeli: To je dokaz, kako je slovensko šolstvo blizu vsakemu našemu čitatelju. Dopisnik se dotika nekaterih važnih vprašanj našega šolstva: izvenšolskega dela učiteljev in vpisovanja otrok nekaterih nezavednih staršev v italijanske šole.

Glede izvenšolskega delovanja učiteljev na deželi je treba ugotoviti, da tega ne bo mogoče doseči, dokler ne bodo naši učitelji dobili primernih stanovanj na deželi, po možnosti v samem šolskem poslopiju. Kjer je pa stanovanjsko vprašanje učiteljevstva že urejeno, zlasti v mestu, je treba nujno poskrbeti, da se bo učiteljeva dolžnost izvenšolskega delovanja primerno pospeševala.

Naš nepozabni pesnik Martin Slomšek je ugotovil, da »Sola in cerkev sestri si dve, nobena vsaksebi hoditi ne sme!«

Poleg tega zlatega izreka je krivava potreba, da bi se danes udeleževali in izvajali še izrek neprecenljive vrednosti: »Sola in dom sta sestra in brat, ki morata skupno obratovati!«

Za dobro vzgojo mladine, za pravo korist naroda in za prepotrebno prebuditev in širjenje narodne zavesti med našim narodom je nujno potrebno, da ljudskošolsko učiteljstvo stoji med ljudstvo in se med njim vsestransko udeležuje.

V nekdanjih časih je ljudskošolski učitelj prišel v narodnih čitalnicah in pevskih društvih v stik z mladino in starši ter je često napeleval pogovor na vzgojo otrok, mladino uvajal v lepo družbeno vedenje in jo navduševal za narodno stvar. Tedaj se ni nikoli zgodilo, da bi slovenski oče vpisal svojega otroka v italijansko šolo! Učitelj je po potrebi posefal starše svojih učencev tudi na domu.

Sedaj pa se žalibog dogaja, da nekateri nezavedni slovenski starši vpisujejo in pošiljajo svoje otroke v italijansko raznarodovalno šolo z izgovorom, da je to potrebno v korist otrok, da bodo, ko dorastejo, z znanjem laščine laže dobili službo in delo.

Ti izgovori so neopravičljivi in, ničevi, ker dobro vemo, da naši narodni voditelji niso nikoli posečali italijanskih šol in vendar brezhibno govorje in pišejo italijansko ter izvrstno obvladajo italijanski jezik.

Poznam učitelja, ki ni nikoli obiskoval italijanskega tečaja, a je vendar prav dobro obvladal italijanski jezik, ki se ga je naučil s čitanjem italijanskih knjig. Ko je bil imenovan in premeščen na utrakvistično, t. j. jezikovno mešano šolo, in poučeval tudi na italijanskem oddelku — seveda otroke italijanskih staršev — je bil od italijanskega nadzornika pohvaljen za prav dober uspeh, ki ga je dosegel v šoli. Napravil je tudi z lahkoto usposobljenostni izpit, za poučevanje na italijanski šoli.

Pripomniti je, da se na vseh naših šolah sedaj poučuje tudi italijansčina.

Vse to bi edino le učitelj, ki bi prišel v stik z nezavednimi starši, lahko predočil in jih uveril, da bi bilo njihovim otrokom bolj koristno, če bi pohajali v slovensko šolo, kjer poučujejo, ampak v mestu, od koder prihajajo vsak dan zjutraj v šolo in takoj po končanem pouku zbrne na dvokolesu ali v avtobusu spet v mesto.

Naloga naših šolskih predstavnikov bi bila, da se o zadevi natančno pouče in potrebno ukrenejo, da se te prežalostne razmere uredijo in izboljšajo v korist našega naroda.

Prav bi bilo tudi, da bi vsak zaveden Slovencec in Slovenka sodelovala pri tej akciji, zlasti duhovščina, na bi s svojo vplivno in prepričevalno besedo veliko pripomogla k izboljšanju in odpravi teh zares žalostnih razmer.

B. B.

Kominformistična ofenziva tudi v Zgoniku zastonj!

V predzadnji Demokraciji smo imeli priliko čitati, kakšen je bil odnos slovenskih kominformistov do veličastnega vseslovenskega tabora v Bazovici, ne da bi se spustili v razmišljanje o globljih vzrokih, ki tirajo slovenske privržence KPI v ta obupen, tvegan in brezizhoden položaj odkritih odpadnikov.

V naši občini je vse prebivalstvo — razen redkih »častnih izjem« v Selezu, kljub komunističnemu ljubimkanju z našimi sovražniki, proti kakršnemu koli povratku Italije, ki jo predobro pozna in se je nje želi nikoli več. Ker morajo vodilni vidaljevski krogi v Trstu to stanje do neke mere le upoštevati, se dogaja, da se tukajšnji »voditelji« valijo iz zadrege v zadrego in več ne vedo, kako naj bi svoje v bistvu protislovensko zadržanje pred volivci opravičili. Našim smišljenikom predbacivajo ponižanje, ki so ga zaradi poveljnega komunističnega

ga divjanja (pri katerem so vidaljevci sami vneto sodelovali!) prestali, medtem ko v isti sapi resno svarijo prišaste OF, naj se — za tožjo voljo — ne družijo s člani protikomunističnih političnih skupin, ki da so sami četniki, belogardisti in domobranci.

Ofenziva, kateri se zavedni Slovenci s ponosom krohotajo, gre torej v dve smeri in ne štédi z energijo, čeprav ni najmanjšega izgleda, da bi žela zaželeni uspeh, to je, da bi razbila enoten nastop vseh Slovencev pri bližajočih se volitvah.

Vzrok za to gonjo je upravičen strah pred volitvami, ki raznim Pircem, Hermanom, Milčičem in drugim ne da spati, kajti predobro vedo, da bi njihov poraz pomenil ne samo konec udobnega in neoviranega vladanja, ampak tudi konec »ugleda« in moči partije, ki izgublja s tem vsak smisel nadaljnjega obstojanja, kakor tudi oni znameniti praktični polet v varanju in zapejlevanju slovenskih bratov v narodno izdajstvo!

Naši ljudje — naj si zapomnijo Pirc, Herman, Milčič in drugi! — ne poznajo razlike med Mussolinijem in De Gasperijem, kakor tudi ne med Vidaljem in Togliattijem! Za nas so ti bratci vsi enaki, zlasti ko se jim nudi možnost, da lahko stegnemo svoje krepilje po naši zemlji in v imenu neke »kulture« lahko zatirajo slovenske ljudi! Da jim to podljo igro preprečimo, bomo njihovim zaveznikom slovenske krvi v Zgoniku dali ob volitvah primeren klofutó — po stari slovenske navadi!

Radio Trst II

306,1 m ali 980 kc-sec

NEDELJA, 4. maja: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Oddaja za najmlajše. — 13.00 Glasba po željah, 16.20 Jugoslovanski motivi. — 18.00 Iz delavskega sveta. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 20.00 Slovenski motivi. — 21.00 Književnost in umetnost. — 22.00 Verdi: FALSTAFF, 1. dejanje.

PONEDELJEK, 5. maja: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Mamica pripravuje. — 21.00 Koncert violinista Ljudevita Dobronjya, 22.00 Verdi: FALSTAFF, 2. dej. 22.45 Veržni ples.

TOREK, 6. maja: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Kraji in ljudje, 20.30 Aktualnosti. — 21.00 Dramatizirana povest, Jurčič: CVETJE V JESENI, 3. nadalj. — 22.00 Verdi: FALSTAFF, 3. dejanje.

SREDA, 7. maja: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Zdravniški vedež. 20.30 Sola in vzgoja. — 21.00 Slovenski motivi. — 22.30 Lahka glasba.

CETRTEK, 8. maja: 13.00 Pevski duet in harmonika. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 21.00 Radijski oder - Henrik Ibsen: MALI EYOLF, drama v treh dej., nato Priljubljene melodije.

PETEK, 9. maja: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Osebnosti in usode naših dni. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 22.00 Simfonična glasba.

SOBOTA, 10. maja: 13.00 Sramel kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Malo za šolo - malo zares. — 22.30 Plesna glasba.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež

Tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

Kandidati Liste slovenske skupnosti za občino Zgonik

MIRÓ ZIGON

JOZEF MILIC

JANKO GRILANC

STANKO BRIŠCIC

DAROVI: V počastitev spomina pok. Vekoslava Plesničarja darujeta za SDD v Trstu Andrej Sirca 1000 in Ivan Tomažič 1000 lir.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLICA
sprejemu od 9-12 in od 17-19
TRST, VIA COMMERCIALE
10-11, TEL. 34-813

Mizarji kmetovalci podjetniki
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in pariete nudi najugodnejše

CALEA
TEL. 90441 TRST
Viale Sonnino, 24

ZA BIRMO
Zapestne ure najboljših znamk, zlate verižice in druge zlate predmete dobite po najnižjih cenah pri
Urarna - zlatarna ex Nordio, ul. Roma 19